

Korszerű közművelődés

Pályázatok

A Magyar Népművelők Egyesülete nemrégiben Kecskeméten tartotta meg vándorgyűlését, ahol a testület elnöksége — a minisztérium és számos tömegszervezet támogatásával — két pályázatot is meghirdetett. Az egyik, „A népművelő tevékenysége” című azt célozza, hogy a közművelődésben dolgozók leírják a gyakorlatban hasznosítható, korszerű, előremutató elképzeléseiket. Már kipróbált, de nem általánosan elterjedt formák és módszerek közzétételéről van szó, amelyek alkalmasak a közművelődés hatókörének bővítésére; amelyekkel formálni lehet a lakosság életmódját, segíteni a termelőmunkát, fokozni a közéleti aktivitást, vagy az irányítást, vagy az irányítás színvonalát emelni. Ebben az öt témakörben egyéni vagy kollektív munkával készült, jellegű pályázatokat várnak a népművelők egyesületének titkárságára (Budapest, I. Cirkov tér 8.), 1981. március 31-ig.

A másik pályázat címe: „A korszerű közművelődés”. Az előzőtől eltérően nem kötött a tematikájára, pályázni lehet bármilyen, nem általánosan ismert közművelődési (szakmai, módszertani, irányítási, integrációs, együtt-

működési, gazdálkodási, a szakterületi feladatok újszerű gyakorlatát bemutató) témával. Lehet, a pályamű témája olyan program, terv, amely a művelődési otthonok tartalmi tevékenységének javulását, az eredményességet segíti elő. Ez a pályázat a közművelődés mai szakmai problémáira keres megoldásokat; új programokat, tevékenységeket kutat, amelyek a közművelődés hatókörét bővíthetik, elősegíthetik az intézményeknek egymással és külső munkahelyekkel való tartalmas együttműködését. A tanácsai és szakszervezeti intézményekben, üzemekben, fegyveres testületeknél, tömegkommunikációs fórumokon, vagy más munkahelyeken dolgozó népművelők pályázhatnak. Minthogy gyakorlatias célú a pályázat, az éves munkatervet adják a keretük. A jövő év január 31-ig kell beküldeni, ugyancsak az egyesület titkárságára a pályázati tervet, amely tulajdonképpen az intézmény vagy kiscsoport éves munkatervét. Gyakorlati megvalósítását a pályázónak folyamatosan dokumentálni kell, végül összegezni tapasztalatait. Erről a pályázatról a Népművelés című folyóirat tájékoztatókat közöl.

Rendezvények a Technika Házában

November 25-én, kedden három rendezvény színhelye lesz a Technika Háza. Dél-élelőtt 9 órakor kezdődik a Magyar Élelmiszeripari Tudományos Egyesület megyei MEVI-szakcsoportjának rendezésében az a tudományos ülés, amelyen a sütőipari termékek vizsgálatáról, Szeged 1972 és 1978 közötti gombakereskedelméről, az élelmiszerek aflatoxinszennyezésének felméréséről, az aflatoxinok vizsgálatáról hangzanak el előadások a második emeleti tanácskozóteremben. Délután három órakor — a MÉTE mikrobiológiai és higiéniai szakcsoportja rendezésében — Frankó András és Hegedűs Erzsébet előadását hallgathatják meg az érdeklődők a gombák kártételéről és az ellenük való védekezésről. Ugyancsak kedden délután három órakor tart összejövetelt a Szervezési és Vezetéstudományi Társaság megyei nyugdíjasklubja, amely október végén alakult. A tanácssteremben dr. Bérczi Gyula, az SZVT főtitkára tart előadást a klubtagoknak és az érdeklődőknek. Az SZVT és a vezetési munka fejlesztésének kölcsönhatása címmel.

Mit mutat a bélyegzőóra?

Úgy tűnik, hogy a vállalatok egyre nagyobb figyelmet fordítanak a munkaerőre, s ma már nem fűjják teli tüdővel a könyökükön kijövő nótát, hogy nincs eleget ember. Meglehet ugyan, hogy bizonyos munkaterületeken tényleg kevesebben vannak a kellenél, de korántsem olyan nagy a munkaerőhiány hazánkban és közvetlen környezetünkben, mint ahogyan arra sokan hivatkoznak. Inkább akadnak gondok a kapun belüli létszám megfelelő foglalkoztatásával, a munkaidő kihasználásával és egyáltalán a munkahelyen való jelenléttel. Minden bizonnyal a szakembereket is ilyen gondolatok foglalkoztatták, amikor elemezték a munkaidő-kihasználást. Egy ilyen összegezést forgattam érdeklődéssel a KSH megyei igazgatóságának legutóbbi kiadványában. A tanulmány alapos és pontos, s egyetlen kérdésre összpontosít: *milyen a fizikai foglalkoztatásuk munkaidő-kihasználása az állami építőiparban?*

Mielőtt a részletekbe mennék, annyit érdemes megjegyezni, hogy a munkaidő kihasználása és a ténylegesen elvégzett munka nem azonos fogalmak. Akik szemügyre vették az építőipari dolgozók munkaidő-kihasználását, valójában csak azt vizsgálták, miképpen alakult a dolgozók jelenléte a munkahelyen, hogy az esztendő összes munkanapjaiból, óráiból mennyit hiányoznak különböző okok miatt. A kiindulási pont az volt: az építőiparban is régen aktuálisabbá vált az intenzív felelőtlenség, s a munkaerő-tartalékok fölszívódása után csakis a hatékony munkaerő-gazdálkodás nyújthat „utánpótlást”.

Az építőipar valamelyest el is tér a többi ipari ágazattól, hiszen munkáját nem zárt csarnokban végzi, dolgozóinak jelentős része éppen ezért mindennap utazik, s azt is adatok bizonyítják, hogy az építőiparban található a legtöbb bejáró. Dicséretes viszont, hogy a környékünkön levő építőipari vállalatoknál már a tervidő-

szak kezdetekor munkaügyi programot készítettek, és annak alapján megfelelő intézkedéseket is hoztak a munkaidő-kihasználás mérséklésére. A legnagyobb cégnél, a DELÉP-nél vezérigazgatói utasítás jelent meg a munka és technológiai felegyelem megszilárdítására; szabályozták a munkahelyről való eltávozás rendjét, megszervezték a távolmaradók gyors ellenőrzését, és ehhez hasonló intézkedéseket vezettek be. Látványos eredmények ugyan nem születtek, de valamelyest javult a helyzet. Az elmúlt négy esztendő során az egész évben teljesíthető munkanapok aránya 1,5 százalékkal jobb volt, mint a megelőző esztendőkében.

Kézszelhetőbb adatokat is találhatunk a fölmérésről készített összefoglalóban. Alapvetően tapasztalat, hogy az elmúlt években csökkent a rendszer szabadságon kívüli fizetett egész napos távollétek aránya, de kevesebb az igazolatlan napok száma is. Megjegyzik ugyan, hogy a betegség miatti munkaidő-kiadás csökkenése alapvetően a táppénzrendszer módosítása, a táppénzes felegyelem javítása érdekében hozott intézkedések hatására következett be. A vállalatok az intézkedések nyomán megszervezték a táppénzen levők ellenőrzését. Ettől függetlenül magasnak tartják az építőiparban előforduló — egy főre számítva 14,7 napot kitevő — s betegség miatti hiányzásokat. Azért is magas ez az arány, mert a kisgyermekes anyákat megillető gyermekápolási betegszabadság a viszonylag kevés női foglalkoztató építőiparban kevésbé érezheti hatását.

Érdemes az éves munkaidő-kihasználást napokkal bemutatni. Tavaly például a munkarend szerint teljesíthető napok száma 256 volt, amelyből a fizikai foglalkozásúak 221 napot teljesítettek az építőipari vállalatoknál. Tehát minden egyes dolgozó 35 napot volt távol a teljesíthető munkaidőből. Két lényeges tétel a távollét so-

rában a fizetett szabadság és a táppénzes betegség. Az előbbi átlagosan 16 nap, az utóbbi pedig 15 nap fejenként. Az egyéb apróbb tételek viszont 4 napot hoznak össze átlagosan egy főre számítva. A statisztika szerint az egyéb fizetett távollét aránya 2, az egyéb nem fizetett távollété 1,2, míg az igazolatlanul mulasztott napok száma 0,8 egy esztendőben átlagosan fejenként, vagyis 4 nap jut minden dolgozóra.

A precíz fölsorakoztatott számok között megtalálható az úgynevezett „tört-napi” hiányzások mennyisége is, amelynek általában 70 százaléka a vállalat átlagbérrrel kifizeti a dolgozókat. Természetesen nem jogosulatlanul, hiszen az ilyen távollétek zömét munkaügyi szabályok rendezik. Ismerőbb tételek: a tanulmányi és sportolói kedvezményei, tömegszervezeti rendezvényeken való részvétel, bírósági ügyek intézése, veradás, tudósítás és egyéb hivatalos dolgok. Nyilvánvalóan néhány említett kedvezményt csak igen kevesen vesznek igénybe, de végül is egy főre számítva az ilyen címen összegezett távollét tizenegy óra, s ha figyelembe vesszük, hogy Szegeden és a megyében összesen több mint 12 ezer ember dolgozik az építőiparban, akkor már korántsem oly csekély a „tört-napi” hiányzások óraszáma. Mivel egy ember évi munkaidője „normája” 2200—2300 óra között mozog, az előbbi tétel valamivel több mint 50 ember munkaidője. Egy stabil kisüzem teljes létszáma „veszik el” évente.

Ennyit a számokról, amelyek jelzik, hogy az építőipari vállalatoknál a fizikai dolgozók mennyit időt voltak jelen, mit mutatott a bélyegzőóra, nem pedig azt, hogy milyen arányban javult a munkahelyen lévő emberek produktuma. Ezt is érdemes lenne éppen olyan alaposan megvizsgálni, mint a munkahelyi jelenlétet.

Gazdag István

A dzsessznapok kiállításai

A zene bűvöletében

A zene is mindinkább vonzza és követeli a látványt, a vizuális élményt. A hangzás jelenében éppúgy, mint a múlt hangulat megragadásában, a tovatűnő zenei élmény lényegének megőrzésében. Nem véletlen, hogy a fotósok előszeretettel kattintják masinájukat a könnyűzenei és dzsesszkoncerteken, s az sem lehet pusztán egyedi különlegesség, hogy néhányan a képzőművészek más válfajait művelők közül is erőteljesebben kötődnek a zenei inspirációhoz, a zenei építkezés, szerkezetformálás vizuális megragadásához.

A 9. szegedi dzsessznapok két kiállítása erre is, arra is vállalkozik. A jugoszláviai fotóművész, Dormán János nagyméretű képein — a JATE-klub folyosóján — kiálló dzsesszgyűjtések, hangszeres és énekes szőlísták, koncertpillanatok, feszítvél-élmények jelennek meg hangulatteremtően, biztos technikai megoldásokban.

A számunkra izgalmasabb tárlat az Ifjúsági Ház minigalériájában látható. A két alkotó, *ef. Zámbo István* és *Wahorn András* rajzai, festményei, fotói, kollázsai, szobrai nem véletlenül kerültek épp a dzsessznapok idejére a kis kiállítóterembe. Rövid, ám eseményekben, fordulatokban és nagy művészi nekifeszülésekben gazdag életpályájuk során többek között játszottak egy Bumeráng Bumeráng Buddha Big Band nevű együttes-

ben. Wahorn a tenorszaxofont fújta, *ef. Zámbo* a Fender-zongorán játszott. S ott kísért a képeken a nyilvánvaló példakép, a kiváló dzsesszmuzsikus John Coltrane emléke is. Am ez a kiállítás néha öncélúnak tűnő meghökentési kísérlet ellenére is többet mond el a zene és képzőművészet kapcsolatáról, a dzsessz fölszabadító erejéről és termékenyítő hatásáról, mint az első pillanatban gondolnánk.

Izgalmas, tartalmas és magávalragadóan vonzó és erőteljesebb alkotó *ef. Zámbo* munkássága (az ideai Szegedi Nyári Tárlat tán legemlékezetesebb képeit is ő készítette). Gyakorlóterepük és szellemi iskolájuk Szentendrére, a progresszív hagyományokat tápláló és megújító Vajda Lajos Stúdió volt. Az alkotói munkát, a mű létrejöttének folyamatát a filozofikus hajlamokkal is megáldott *ef. Zámbo István* Ösztönös és Automatikus Munkaterápiás Tevékenységnek nevezi, melynek lényege, hogy a műtárgy a megvalósult akarattal, létrejöttének folyamata pedig a szemlélyiség belső tartalmának kibontása s gazdagítása. Számára nincs lehetetlen, hiszen az alkotói folyamatban épp a zenélés ösztönös és improvizatív mozzanatait tudta átmenteni. Így a muzsika világának tematikája, motívumkincse eredeti környezetükből kiragadván egy új közeg, a vizuális nyelv jeleivé válnak. Az eszközök

komplexitása jellemzi munkáit; a drasztikus felületektől, a szinte naturalisztikus részletmegoldásoktól a pop-ötleteken, a kollázs- és montázs technikán át a szobor és fotóg minden felhasznál, alkalmaz. Mégsem eklektikus művészte, mert kiváló érzékeléssel zabolázta meg ezt a sokféle anyagot, eszközt, technikát. *Intuitív artitúra* című, szellemes önironikus, rajzos kottáján az *ef. Zámbo*-i művészet lényegéről elmélkedik.

Wahorn András Irizálóból hajlamú művész. A zenei ihletés itt is nyilvánvaló, részint a grafikai ártírt instrumentumok képében, részint a zenélés öröme megfogalmazó lélegzés-termesztés montázsában (*A zenészt zenél*). S elvisz bennünket különös utazásaink terepére (*Utazásaim a dellek földjén*), ahol furcsa lények mesélnek fantasztikus történeteket, s a „nagy szent fák”, mindenek a csúcán, hegedű szól.

T. L.

Mérsékeltébb kereslet, javuló kínálat

Kiskereskedelmi mérleg

A kiskereskedelem forgalma októberben viszonylag mérsékeltén növekedett.

Élelmiszerekre és élvezeti cikkekre 9,6 milliárd forintot költött a lakosság.

A kereskedelem tökehűsübbé kiegyensúlyozott elátást nyújtott, a hűsítőszertényekből csak időnként és területenként hiányzott például a füstöltárú és a húsos szalonna. A megelégnéskül baromfi-keresletet — az apróké kiállításával — kielégítették, tejből és tejtermékekből is elegendőt kínáltak az üzletek. Javult ugyan, de az igényektől még elmaradt a haléllátás. A szüret idején erősen megnövekedett cukor-keresletet, főleg vidéken, csak a kimért áruval tudták kielégíteni. Konzerv, gyorsfagyasztott áru ugyancsak az igényeknek megfelelően állt a lakosság rendelkezésére, az édesárú közül viszont változatlanul hiány-cikkeknek számított a desszert és a csokoládé. A szocialista kereskedelem a tavalyinál kevesebb burgonyát, zöldséget és gyümölcsöt hozott forgalomba. A szabadpiaci felhozatal burgonyából ugyan csak kevesebb, zöldségből és gyümölcsből viszont több volt a múlt événél, s az árukban is megmutatkozott, zöldségtételekből a tavalyihoz viszonyítva 21,7 százalékkal drágább a tavalyinál.

A ruházati kiskereskedelem októberben jelentősen növelte beszerzéseit, hogy megfelelően felkészülhessen az őszi és téli kereslet kielégítésére. Az ellátási helyzet a múlt évéhez hasonló volt. A szőnyegek egyes fajtáiból javult a választék, de még mindig kevés volt az olcsóbb velür- és öszekötő szőnyeg. Női és férfitelikabókból megfelelő árualap állt rendelkezésre, jó volt a bőrárú kínálata, bár a magas fogyasztói ár következtében az érdeklődés csökkent irántuk. Lábbeliből választékos kínálatot nyújtott a kereskedelem, és jó volt a gyermekcipő-ellátás is.

Viszonylag élénk kereslet alakult ki a vasműszaki cikkek iránt, közülük különösen a tüzelési és fűtési cikkeket keresték. Ezeknél főleg az okozott gondot, hogy csak drágább vegyes tüzelésű kályhák és tűzhelyek voltak kaphatók, a kazánoknál és radiátoroknál nem csökkent az utánpótlási gondok. Hiányos volt a vasalás, a zár- és lakatárú-ellátás. A hazai gyártás megszüntetése után továbbra sem megoldott a porszivóellátás, kedvező viszont, hogy fekete-fehér televízióból javult a kínálat, több rádió és lemezjátszó került forgalomba, ezek között viszont kevés az olcsóbb típus, (MTI)

Megjelent a Műemlékvédelem szegedi száma

A Magyar Építőművészek Szövetsége műemléki bizottságának, a TIT Művészeti Országos Választmányának és az Országos Műemléki Felügyelőségnek negyedévenként megjelenő lapja a *Műemlékvédelem*. Az ideai harmadik szám főként azok érdeklődésére tarthat számot, akik Szeged műemlékeinek sorsáról, építéstörténeti emlékeiről szeretnének alaposabban ismereteket szerezni. A lap nemrégiben megjelent szegedi száma ugyanis érdekes cikkek sorát vonultatja fel e két témakörben — főként Szegeden munkálkodó szerzők tollából.

Takács János az 1879-es nagy tiszai árvíz sújtotta város újjáépítéséről, Lechner Lajosnak tevékenységét mutatja be, s méltatja a cikkében. Szeged árvíz utáni rekonstrukciós terveit ismer-

Tájkép biennálé

A hatvani galériában szombaton megnyitották a „Magyar tájak” című országos tájkép biennálét, amelyen csaknem száz festő, grafikus szerepel munkáival. Az ország különböző tájairól, művésztelpeiről beérkezett pályázati alkotások hazánk szépségeit tükrözik, s érzékeltetik művészi felfogásokat, a kifejezésbeli törekvéseket is.

A sorrendben immár negyedik országos tájkép biennálét Somogyi József Kos-

suth-díjas kiváló művész, a Képzőművészeti Főiskola rektora nyitotta meg, majd a Heves megyei tanács és a művészeti alap, valamint a helyi üzemek által felajánlott díjakat, illetve a kitüntető díjlovagát Szokodi Ferenc, a városi pártbizottság első titkára adta át a legjobbnak ítélt művek alkotóinak.

Végh András festőművész az aranydiplomát és a velejáró első díjat kapta meg a biennálén. (MTI)